

Noves tecnologies i coherència cristiana

En aquest article s'anima a desenvolupar un estil "virtuós" a l'hora d'utilitzar les tecnologies mòbils, perquè siguin instruments útils que acompanyin el cristià en la seva vida diària.

09/03/2014

Cada vegada més, la tecnologia és present en el dia a dia de gran part de la humanitat. El fàcil accés a telèfons mòbils i ordinadors, unit a la dimensió global i a la presència

capil·lar d'Internet, han fet que es multipliquessin els mitjans per enviar paraules i imatges a grans distàncies en pocs segons de manera instantània.

D'aquesta nova cultura de comunicació se'n deriven molts beneficis: les famílies poden romandre en contacte encara que els membres siguin molt lluny els uns dels altres; els estudiants i investigadors tenen accés fàcil i immediat a documents, fonts i novetats científiques; a la fi, la naturalesa interactiva dels nous mitjans facilita formes més dinàmiques d'aprenentatge i de comunicació que contribueixen al progrés social [1].

Hom pot afirmar que, a més de l'entorn físic en què les nostres vides es desenvolupen, actualment hi ha també un ambient digital, que no es pot considerar ja simplement «un

món paral·lel o purament virtual, sinó que forma part de la realitat quotidiana de molts, especialment dels més joves» [2].

La unitat de vida en l'ambient digital

Les noves tecnologies són font de grans possibilitats. Amplien el coneixement sobre diferents temes - notícies, mètodes de treball, oportunitats de negoci, etc.-, de manera que s'obren moltes opcions per a la persona que ha de decidir sobre qüestions diverses; contribueixen a què la informació es processi i s'actualitzi amb rapidesa, es difongui pel globus fàcilment, i estigui disponible des de qualsevol lloc, potser al telèfon mòbil que tenim a les mans.

Per al cristià, totes aquestes possibilitats noves s'emmarquen en un exercici positiu de la pròpia llibertat, que es configura així com

«una força de creixement i de maduració en la veritat i la bondat» [3]. Aquest exercici virtuós porta a actuar conforme allò que cada un és, amb l'autenticitat de qui segueix «una vida única, feta de carn i d'esperit, i és aquesta que —en l'ànima i en el cos— ha de ser santa i plena de Déu» [4].

La crida a la santedat dóna sentit a totes les obres dels batejats i les unifica. Assenyala sant Josepmaria: «Els cristians no suportem una doble vida: mantenim una unitat de vida, senzilla i forta en la qual es fonamenten i compenetren totes les nostres accions» [5]. No tenim una manera d'actuar en el "món virtual" i una altra al "món real". La unitat de vida empeny a presentar-se i moure's en l'ambient digital d'una manera coherent a la situació personal, emprant totes les possibilitats per a complir millor els deures quotidians

amb la família, l'empresa i la societat.

Per això, cal que cada u sàpiga portar amb ell mateix la pròpia identitat, que és una identitat cristiana, als ambients digitals [6]. D'altra banda, precisament perquè les noves tecnologies permeten obrar amb cert anonimat, i fins i tot crear identitats falses, hi ha el risc transformar-les en un "refugi" que distreu d'afrontar la innegable realitat que tenim davant nostre: «Deixeu-vos, doncs, de somnis, de falsos idealismes, de fantasies, d'allò que acostumo a dir la mística del tant de bo —tant de bo que no m'hagués casat, tant de bo que no tingués aquesta professió, tant de bo que tingués més salut, tant de bo que fos jove, tant de bo que fos vell!...— i, en canvi, ateniu-vos sòbriament a la realitat més material i immediata, que és on es troba el Senyor» [7].

L'ambient digital es configura avui dia com una "extensió" de la vida quotidiana, i serà lògic que sigui també un lloc de recerca de la santedat i d'apostolat, ja que també influïm en els altres a través de la xarxa. Això és especialment important per aquells que, potser pel càrrec o posició, compten amb un cert ascendent sobre altres: per exemple, els pares de família, professors, dirigents, etc.

Desenvolupar-se amb autenticitat cristiana implica per al «cristià obrar de tal manera que els qui el tractin percebin el bonus odor Christi (cf. 2Co 2, 15), la bona olor de Crist» [8] de manera que «a través de les accions del deixeble hom pugui descobrir el rostre del Mestre» [9]: també en l'entorn digital.

Viure les virtuts i ser ànimes de criteri

Evidentment, l'ús de les noves tecnologies depèn de la situació de cada persona (edat, professió, entorn social), de les seves possibilitats i coneixements. No tots són cridats a usar-les, i no per això es veuran amb recel. Es podria comparar les habilitats informàtiques amb conduir un cotxe: encara que no és indispensable que tots sàpiguen fer-ho, si és molt útil que alguns comptin amb aquesta destresa.

En aquest sentit, s'han anat desenvolupant certes habilitats específiques i formes adequades de capteniment per transitar en l'ambient digital. De fet, en diversos llocs s'està creant una legislació sobre l'ús dels mitjans informàtics, tenint en compte la repercussió que tenen en el bé comú. Contribueixen al bé integral de la persona quan faciliten el desplegament de les virtuts cristianes i el respecte de la llei moral. Així, progrés tècnic i

formació ètica aniran a l'una, de manera que siguem *vigorosament enfortits en l'home interior* [10], que es caracteritza per utilitzar aquests mitjans amb llibertat i responsabilitat.

Per gestionar amb prudència les noves tecnologies, a més de comptar amb un mínim de coneixements tècnics, cal discernir-ne les possibilitats i els riscos que comporten. Això implica tenir present, per exemple, que tot allò que es fa a la xarxa (escriure un correu electrònic, fer una trucada telefònica, enviar un sms, penjar un post, etc.), no és una cosa completament privada, altres poden llegir, copiar o alterar aquests continguts, i pot passar que mai no coneguem qui ho va fer ni quan.

Addicionalment, caldrà que l'usuari fomenti una actitud reflexiva per utilitzar amb eficàcia les nombroses

possibilitats informàtiques que se li presenten. Sovint, a l'imperatiu ètic "si deus, pots", els interessos comercials proposen el contrari: "si pots, deus". La prudència porta a relativitzar el sentit d'urgència amb què de vegades se'ns presenten algunes notícies o ofertes comercials, i a prendre el temps necessari perquè les decisions en el "món virtual" corresponguin a les necessitats reals. Es tracta, en el fons, de procurar el creixement en l'ésser, i no sols en el tenir, ja que també als recursos informàtics s'aplica aquella advertència de Jesucrist: *què en treu un home, de guanyar tot el món, si es perd o es perjudica a si mateix?* **[11]**

D'alguna manera, les noves tecnologies regalen mons d'informació, notícies, contactes, i cada un haurà de reflexionar sobre com, en les seves circumstàncies, pot servir-se d'aquests recursos d'una manera positiva, sense que l'ús li faci

perdre el domini de les pròpies accions. En qualsevol cas, cal rebutjar aquella «idea de l'autosuficiència de la tècnica, quan l'home es pregunta només pel com, en comptes de considerar els perquès que l'impulsen a actuar» [12].

No obstant això, no n'hi hauria prou amb seguir una "llista de regles" o de "criteris" que probablement quedaria superada al poc temps en un àmbit en contínua evolució. Són útils aquestes regles, però l'ideal és assolir que l'ús de les noves tecnologies redundi en la millora integral de la persona.

Per això, resulta més important -i és més atractiu- centrar els esforços a adquirir bons hàbits: en definitiva, virtuts. Qui ha desenvolupat un "estil" virtuós d'utilitzar els aparells electrònics i les xarxes, sap adaptar-se amb facilitat als canvis, i discernir els avantatges i riscos dels avenços

informàtics a la llum de la seva vocació cristiana. Reprenent unes paraules de sant Josepmaria, podríem dir que també aquí l'ideal és esdevenir una *ànima de criteri* [13].

Un nou camp per a la formació

D'ordinari, no s'aprèn a conduir un cotxe sol: cal passar temps amb algun familiar o instructor, que dóna consells i assenyala els perills a la carretera. Una cosa semblant passa en l'ús de les noves tecnologies: notem la importància de l'acompanyament dels altres, especialment si qui comença a utilitzar-les és jove. És desitjable que adquireixi certa independència -com el conductor, que algun dia haurà de moure sol el cotxe-, i per això cal una tasca educativa autèntica: «Vivim en una societat de la informació que ens satura indiscriminadament de dades, totes en el mateix nivell, i acaba portant-nos a una tremenda

superficialitat a l'hora de plantejar les qüestions morals. Per tant, esdevé necessària una educació que ensenyi a pensar críticament i que ofereixi un camí de maduració en valors» [14].

És lògic, per tant, que als diferents centres educatius es doni una atenció creixent a la formació en l'ús virtuós dels mitjans informàtics. Aquesta tasca no es limita a aconseguir la simple "alfabetització tecnològica" o donar els últims avenços, sinó que mirarà que els nois desenvolupin aquests hàbits morals perquè els utilitzin amb criteri, aprofitant el temps.

La formació no acaba amb la joventut: en totes les edats serà natural recolzar-se en el consell de gent amb més experiència, familiars i amics. Després de tot, som davant d'una "extensió de la vida quotidiana", que compartim amb les

altres persones. Per exemple, molts troben en la direcció espiritual personal un bon moment per estudiar junts els horaris en què s'utilitza Internet o les xarxes socials, com enfocar algun problema o malentès que hagi sorgit en emprar-les, quines iniciatives apostòliques es podrien fer en aquest camp.

En els següents editorials tractarem en profunditat sobre l'ocupació virtuosa de les noves tecnologies. S'abordaran hàbits i actituds que, pel caràcter d'aquests mitjans, són especialment oportuns: templança, estudi, recolliment. A més, com moltes relacions personals avui passen habitualment per l'ambient digital, també es prestarà atenció a les virtuts més relacionades amb la sociabilitat, que permeten complir la meta que sant Pere assenyala als cristians d'estar *sempre promptes a respondre a qualsevol qui us demani raó de la nostra esperança* **[15]**.

J.C. Váscónez - R. Valdés

[1] Cf Benet XVI, Missatge per a la XLIII Jornada mundial de les comunicacions socials, *Noves tecnologies, noves relacions*, 24 maig de 2009.

[2] Benet XVI, Missatge per a la XLVII Jornada mundial de les comunicacions socials, *Xarxes Socials: portals de veritat i de fe; nous espais per a l'evangelització*, 24 gener de 2013.

[3] *Catecisme de l'Església Catòlica*, n. 1731.

[4] *Converses*, n. 114.

[5] *És Crist que passa*, n. 126.

[6] Cfr. Francesc, *Discurs al Consell Pontifici per a les Comunicacions Socials*, 21 setembre de 2013, núm. 2.

[7] *Converses*, n. 116.

[8] *És Crist que passa*, n.105.

[9] Ibid.

[10] *Ef* 3,16.

[11] *Lc* 9,25.

[12] Benet XVI, *Enc. Caritas in veritate*, 29 juny de 2009, núm. 70.

[13] *Camí*, Al lector.

[14] Francesc, *Ex. Ap. Evangelii gaudium*, 24 novembre de 2013, núm. 64.

[15] *1Pe* 3,15.